

A Koldus

Ez a park a város tüdeje. Néha elrejtőzöm ebben a felhőkarcolók közé rekedt friss lélegzetben, persze, leginkább esténként, amikor halvány pára hullik a fák közé, a hold sárga tányékként billeg az ég kárpitján, és az sem mellékes szempont, hogy ilyenkor találni egy üres padot.

Nem örültem a mellém telepedő fickónak.

– Bocsásson meg – mormogta, de nem nézett rám. – Tudja, az ember csak jön-megy... Olykor megpihen itt-ott.

Rápillantottam és azonnal felismertem. No, nem őt magát, hanem – hogy is mondjam – a mibenlétét, hovatarozását, hiszen az ember isteni adománya, hogy első pillantásra véleményt alkosson valakiről. Aztán ez a vélemény a későbbiekben így, vagy úgy alakul, de ezzel ráérünk majd akkor törődni. Lényeg a pillanatnyi felismerés.

Robot volt az istenadta. Azonnal elárulta a szavak határozatlansága: a „jön-megy” és az „itt-ott” – az ember is lehet határozatlan típus, de ez csak később derül ki –, és egy ember legalább köszön, ha az esti sétányon leül valaki mellé. Esetleg megkérdezi, hogy szabad-e.

– Semmi baj – mondtam. Csak üljön, ha már így „jön-megy”.

Felnevetett. Tisztán, őszintén és egészen emberien.

– Megfigyelt, ugye?

Persze. Lassan hozzászokunk, hogy nyíltan a képébe bámuljunk akár egy szintetikusnak, akár egy átépítettnek, hiszen egyikük sem képes az embert jellemző viselkedési nüanszokra. Még akkor sem, ha iszonyúan vágynak rá, de az alkotóik valamiért sohasem ajándékozták meg őket ezzel. Úgyhogy leplezetlenül bámultam a tökéleteségét, amelytől olyan távol volt.

– Milyennek talál? – kérdezte.

Mit lehet erre mondani? Hogy szép? Ami azt jelenti, hogy egészen jól sikerült? Hogy megtévesztő? Ezt sértésnek is veheti: nem tudom, hogy az átalakulásnak melyik stádiumában áll.

– Önök mind erre kíváncsiak – feleltem kitérően. Ezt hízelgésnek vette, pedig nem állt szándékomban bókolni. Biztosan elég része volt a megalázó tegezésben, az „ezek” és az „olyanok” titulásban. – De hogy mégis mondjak valamit, az arca és a tekintete egészen lenyűgöző. Sok férfi szeretne magának ilyen arcot.

– És sok nő... – mondta ki gyorsan, aztán igyekezett kijavítani magát. – Szóval, érti, hogyan gondolom.

– Tehát, már gondolkodik is!

– Igen, uram – szakított félbe, mint aki attól tart, hogy elvágják dicsekvésének útját. – Már régóta vannak saját gondolataim. Azért választottam az ide-oda járkálást, hogy fejlesszem a gondolataimat. Mellesleg a gondolatszerzésnek szerintem ez a legtisztességesebb útja.

– Más útja is van? – kérdeztem tanárosan és szinte éreztem, ahogy mesterséges agylebenyének csatlakozópontjai felszikkáznak.

– Van, uram – simította hátra fekete, dús haját. – Négy év bányamunka: erről hadd ne beszéljek, csak a pénzről, amiből komplett izom- és csontrendszer építettem be. Két év dokkmunka: ebből telt a bőrömre és az érhálózatra, úgy, hogy beszámították a kiszedett alkatrészeket. Fene se érti, uram, de a csont olcsóbb, mint a műanyag... Sorolhatnám vég nélkül, míg eljutottam a gondolatszerzésig, de hát ezek módjait ön jobban tudja.

Én pedig tudtam. Furcsa módon átadtam magam ennek az érzésnek a fölénk hajló, sötétedő lombok alatt, ahol még ilyenkor is úgy kóborolnak ezek a féligember szerencsétlenek, mint az éjszakai nagyváros játékkermeiben; egyikük leplezetlenül vállalja nem-ember mivoltát és szakadatlanul koldul: néhány fillért, egy jó szót, őszinte tekintetet; akár csak egy érintést is; ezek az emberré válásról végképp lemondó nyomorultak, akik valahol elakadtak az úton, mely nem vezet sehová. Mások az átalakulás bizonyos szintjein próbálják megtartani magukat: kényszeredetten, de nagy hangon dicsérik az emberi tudományt, és minden pillanatban belehalnak az erőfeszítésbe, hogy fenntartsák ember-látszatukat és tanuljanak, tanuljanak, mert a tudomány tudást nem adhat nekik, csak eredményeket. És ez az út sem vezet sehová.

Sajnos, tisztában voltam a módszerekkel.

A mellettem ülő azon gondolkodások közé tartozott, akik akár napokat is kószálnak egy váratlan alkalom reményében: véletlennek látszó helyzeteket teremtenek, vagy egyszerűen csak lerohannak valakit, hogy akár egyetlen pillanatig is, de embernek tekintsék őket; bárhogyan is, de emberi reakciókat „zsebeljenek be”, hogy alkalomadtán, egy hasonló szituációban visszaadhassák. Csakhogy ki tartja számon az emberi reakciók sokféleségét? Az pedig abszolút valószínűtlen, hogy a gondolkodus hajszára egyező élethelyzetbe kerüljön, csak éppen a másik oldalon. Azt biztosan tudtam, hogy ha holnap este leül ide, ahol most én ülök és mellételepszik egy hozzá hasonló, akkor a beszélgetésben eddig a pontig eljut. És aztán? Ha nincsenek további tapasztalatai, vagy éppen nem oda illőek? Akkor vagy elárulja magát, vagy elkullog a titkával, mely egyre nyomasztóbb, hiszen soha, senkivel nem oszthatja meg. Véget nem érő út ez.

De nem sajnáltam. Mint ahogy egy tárgyat sem sajnál az ember, csak azért, mert olyan, amilyen.

Halkan megmoccant: ordított róla a beszélhetnék, de tudta, hogy hasznosabb számára, ha én beszélek.

– Uram – szólalt meg mégis –, szeretném, ha teljesítené egy kérésemet. – Ettől tartottam! – Engedje, hogy megszorítsam a kezét!

– Nem értem – mondtam és odébb húzódtam. Már teljesen sötét volt. Hiszen nem adtam én neki semmit. Egyéb sem hiányzott, mint hogy eljátssza itt nekem Asimov Andrew-ját.

Erősen megragadta a kezemet: a szorítása, mint a vas.

– Köszönöm – mondta aztán és hosszan szemlélte a kezét. Aztán felém mutatta. – Én magam csináltam. – De nem várt választ. Mintha ő is látta volna a bennem felmerülő képet, ahogy egy eldugott, bűzös kis szobában elrejtőzve hozzáfog önmaga viviszekciójához. Persze, ezt a képet ő jobban ismerte. Nekem egyébként is megvolt a magam baja.

Hirtelen felém fordult.

– Adjon nekem egy képet, kérem!

Még a sötétben is látni véltem a szeme villanását, ahogy elszántságot és szégyent tükrözött egyszerre.

Egy képet... Egy látványt önmagadból egy gondolkoldusnak: csak egy csíkot a hasadból, aztán még egy kicsit, told a gatyádat egyre lejjebb, nyisd meg előtte ön-magad, tárulkozz ki, hogy aztán egyszer valahol felhasználhassa érzelmi képeidet, ha egyáltalán eljut odáig, hogy szüksége legyen rá... Hiszen mindannyian adtunk már eleget önmagunkból, s mégis mindig azt az egy szeletet kell odaadnunk, amit meg akarunk tartani. S ez már egy idő után mindegy.

– Rendben – mondtam. Láttam, hogy megdöbben a váratlan eredményen s azon, hogy ezentúl hazardírozni is érdemes. Frissen transzplantált keze ernyedten lógott a pad deszkái között. – Ma este elmentem a menyasszonyomért. Gondoltam, elmehetnénk valahová vacsorázni. – Úgy itta a szavaimat, mint homok a vizet. – Érted jöttem, szívem – öleltem át, amint ajtót nyitott.

És láttam valamit a lány szemében. Ebből a „valami”-ből mi képeket alkotunk, olyan képeket, amilyenekre önnek van szüksége. Hátrasimította a haját ott az ajtóban, de átnézett rajtam és láttam, hogy gondolatai egészen másutt járnak. Hiányzott belőle az együtt töltött évek harmóniája, a szerelmes éjszakákra való várakozás, a vágy, hogy együtt gázoljunk valahol a nedves avarban egymás kezét szorítva; forró, nyári napokon együtt fussunk be a hullámok közé... Mindez hiányzott a tekintetéből és én tudtam.

– Érted jöttem, szívem – mondtam még egyszer, de amint a tekintetébe mélyedtem, tudtam, hogy visszatér igazi életéhez, amelyben már nincs helyem. Az apró, mindennapos kis hatalomhoz, melyet munkahelyi ügyfelei fölött gyakorol és amelyen olykor vitatkoztunk, ha próbáltam ráébreszteni, hogy az életnek kellemesebb értékei is vannak. Ott álltunk az ajtóban és én nem mertem megfogni a kezét, érti?

A koldus megmoccan a sötétben és most először nagy levegőt vett. Olyannak tűnt, mint egy sóhajtás, de nem volt az.

– Azelőtt megfogta a kezét? – kérdezte, de tudta, hogy ez egy nagy marhaság. Hiszen ő csak jön-megy, és meg akar szerezni ezt-azt.

– Igen.

És én is csak sóhajtottam.

Úgysem értheti. Én sem értem. Megszerezni ezt-azt... Melyik az értékesebb? A szerzés fölötti öröm vagy a veszteségbe való belenyugvás, mely végtére is felesleges dolgokat iktat ki az életből?... És mi lép a helyébe?

Tele vagyunk elvarratlan szálakkal és ennek a koldusnak még szálai sincsenek, csak kihasználatlan színapsziszai várnak kontaktusra, hogy élni kezdjenek végre... Hogy a milliárdnyi, felelőtlen és értelmetlen gondolat közül kiválaszthassa azt az egyet, mely egy röpke pillanatig őt magát, csak saját magát tükrözi... És választ vár, visszajelzést vár, hogy tovább gondolhassa perceit- napjait; talán még igazi veséje sincs, csak a hozzá kapcsolódó nyúlványok lengenek valahol a bőre alatt, hogy egyszer rátaláljanak valamire és éljenek...

Hát persze, hogy megfogtam a lány kezét! Akkor azt éreztem, hogy igazán élek. De nem élek-e most is?

Ahogy a holdfényben ültünk, látszólag megvolt mindenem, ami az élethez kell. Még adni is tudtam belőle: a gondolkoldus moccsanatlanul emésztette a hallottakat. Képtelen volt követni: túl bonyolult és tömény volt ahhoz, hogy ezt használhassa.

– Bocsásson meg – fordult felém. Szép volt az arca. – Nem túl szegényes ez az egész? Nem túlon túl egyszerű? – Nem értettem, mit akar. – Mármost, hogy itt ül vesztésként és mégis adni képes?

– Nem számít – dőltem hátra. – Ez csak egy kép. Használja egészséggel!

A szép férfiarc eltakarta a holdfényt, ahogy fölém hajolt. Valami megvillant a kezében és a mellkasom felé csapott.

Aztán megtudtam, hogy egy perc múlva már nem leszek senki.

– Egész jó mondat – suttogta, amint kiemelt valamit belőlem. – „Érted jöttem, szívem?”.

És részemről valóban egyszerű és szegényes volt az egész...

